

Jméno: **Michal Červeňák** Kolega: Ondřej Glac
Kruh: **Útorok** Číslo skup.: 1
Měřeno: **25.5.2017** Zpracování: 4 h Klasifikace:

---

1 Pracovní úkol

1. DU: Odvoďte vzorec (1) pro Brewsterův úhel úplné polarizace. Vycházejte z Obr. 1 a ze zákona lomu světla na rozhraní dvou optických prostředí. Spočítejte Brewsterův úhel pro rozhraní vzduch - skleněné zrcadlo. Při měření Brewsterova úhlu se doporučuje mít připravenou tabulku v Excelu pro výpočet stupně polarizace.
2. Při polarizaci bílého světla odrazem na černé skleněné desce proměřte závislost stupně polarizace na sklonu desky a určete optimální hodnotu Brewsterova úhlu. Výsledky zanepte do grafu a porovnejte s vypočtenou hodnotou z domácího úkolu.
3. Černou otočnou desku nahraďte polarizačním filtrem a proměřte závislost intenzity polarizovaného světla na úhlu otočení analyzátoru (Malusův zákon). Výsledek srovnajte s teoretickou předpovědí, znázorněte graficky a výsledek diskutujte.
4. Na optické lavici prozkoumejte vliv čtyř celofánových dvojlomných filtrů, způsobujících interferenci. Vyzkoušejte vliv otáčení analyzátoru vůči polarizátoru a vliv otáčení dvojlomného filtru mezi zkříženými i rovnoběžnými polarizátory v bílém světle. Pozorováním zjistěte, které vlnové délky (barvy) se interferencí zvýrazní. Výsledky pozorování popište.
5. Pomocí dvou polarizačních filtrů, fotočlánku a barevných filtrů změřte měrnou otáčivost křemene s tloušťkou 1 mm pro 4 vlnové délky světla. Jakou závislost pozorujete mezi vlnovou délkou světla a měrnou otáčivostí? Naměřené hodnoty porovnejte s tabulkovými. Jak se změní výsledek když použijete křemenný vzorek s větší tloušťkou? Diskutujte naměřené výsledky.

2 Teória

2.1 určenie polarizácie na základe súboru intenzít

Pre naše meranie boli namerané stredné hodnoty

1. $\langle E_x^2 \rangle_r$ ako hodnota odpovedajúceho napätia pre natočený polarizačný filter o 0° .

2. $\langle E_y^2 \rangle_r$ ako hodnota odpovedajúceho napätia pre natočený polarizačný filter o 90° .
3. $\langle E_x E_y \rangle_r + \frac{1}{2} \langle E_y^2 \rangle_r + \frac{1}{2} \langle E_x^2 \rangle_r$ ako hodnota odpovedajúceho napätia pre natočený polarizačný filter o 45° .
4. $\langle E_x (\omega t - \pi/2) E_y (\omega t) \rangle_r + \frac{1}{2} \langle E_y^2 \rangle_r + \frac{1}{2} \langle E_x^2 \rangle_r$ ako hodnota odpovedajúceho napätia pre natočený polarizačný filter o 45° so zaradením štorvlnnej dosičky.

2.2 merná otáčavosť

Pre otáčavosť platí vzťah z [?]

$$\alpha = \frac{B}{\lambda^2},$$

kde λ je vlnová dĺžka a A a B sú merné otáčavosti. V našom prípade musíme otáčavosť ešte vydeliť hrúbkou d vzorku teda dostávame

$$\alpha = \frac{Ad}{\lambda^2}.$$

2.2.1 Spracovanie chýb merania

Označme $\langle t \rangle$ aritmetický priemer nameraných hodnôt t_i , a Δt hodnotu $\langle t \rangle - t$, pričom

$$\langle t \rangle = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_i, \quad (1)$$

a chybu aritmetického priemeru

$$\sigma_0 = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (t_i - \langle t \rangle)^2}{n(n-1)}}, \quad (2)$$

prícom n je počet meraní.

3 Pomôcky

Optická lavica, otočné černé zrcadlo, 2x polarizační filter, multimetr, otočný držák pro dvojlomný vzorek, čtvrtvlnná destička, světelný zdroj s matnicí, fotočlánek, 4 celofánové dvojlomné filtry, 4 barevné filtry, křemenný klín

4 Výsledky merania

4.1 Určenie Brewsterového uhlu

Pomocou vzťahu 1, 2, 3 a 4 z 2.1 bola spočítaná polarizácia P pre jednotlivé uhly dopadu dosičky, namerané a spočítané dáta sú v tabuľke 1

φ [°]	U_1 [mV]	U_2 [mV]	U_3 [mV]	U_4 [mV]	$ P $ [Cm ⁻²]
30 ± 1	5.0 ± 1.0	2.2 ± 1.0	15.0 ± 1.0	4.0 ± 1.0	3.19 ± 2.39
40 ± 1	10.3 ± 1.0	1.0 ± 1.0	10.0 ± 1.0	5.3 ± 1.0	1.13 ± 0.95
50 ± 1	12.4 ± 1.0	0.1 ± 1.0	7.2 ± 1.0	8.8 ± 1.0	1.02 ± 0.94
60 ± 1	18.5 ± 1.0	-1.3 ± 1.0	5.5 ± 1.0	15.4 ± 1.0	1.27 ± 0.98
70 ± 1	28.0 ± 1.0	4.0 ± 1.0	6.0 ± 1.0	23.1 ± 1.0	1.00 ± 0.94

Tab. 1: Namerané hodnoty napätí U_i v závislosti na uhle dopadu φ a vypočítaná hodnota polarizácie $|P|$.

4.2 Malusov zákon

V grafe Obr. 1 je vynesená závislosť uhlu analyzačného filtra φ na intenzite svetelného toku reprezentovaného napätím na dióde U , preložená závislosťou $f(\varphi) = (0.14 \pm 0.07) \cos^2(\varphi) + (0.034 \pm 0.005)$. Pri fitovaní funkciou $f(\varphi) = A \cos^2(B\varphi + C) + D$ boli zafixované parametre $B = 1$ a $C = 0$, ktoré vychádzajú definície polarizácie.

4.3 Optická aktivita kremeňa

V grafoch Obr. 2 až Obr. 5 sú vynesené namerané hodnoty intenzity reprezentovanej napätím U v okolí jej maxima a preložené funkciou $f(\varphi) = A \cos^2(B\varphi + C) + D$, kde boli parametre $B = 1$ a $D = 0$ fixované. Z fitu boli uhly otočenia pre jednotlivé filtre vynesené v závislosti na vlnovej dĺžke svetla do grafu Obr. 6 a preložené funkciou

$$\alpha(\lambda) = \frac{d(5.64 \pm 1.10) \cdot 10^6}{\lambda^2} [^\circ, \text{mm}, \text{nm}], \quad (3)$$

kde d je hrubka kremeňa v našom prípade $d = 1,7 \text{ mm}$.

5 Diskusia

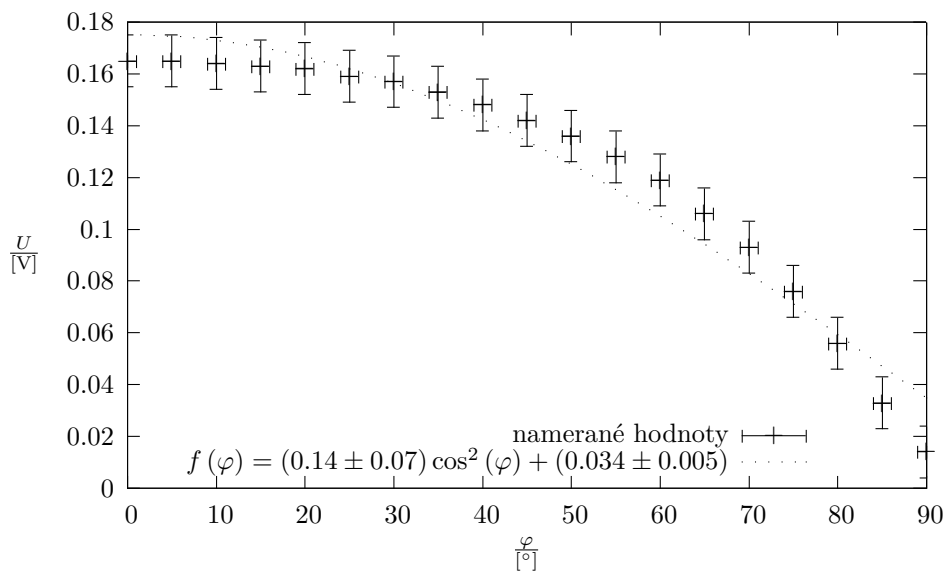
5.1 Určenie Brewsterového uhlu

Pri určovaní tohoto uhlu sme počítali s chybou odčítavania uhlu spolu s chybou úvodnej kalibrácie $\Delta\varphi = 1^\circ$. Pri meraní napätia však hodnota nebola ustálená a neustále sa menila v rozsahu aj niekoľko desiatok %.

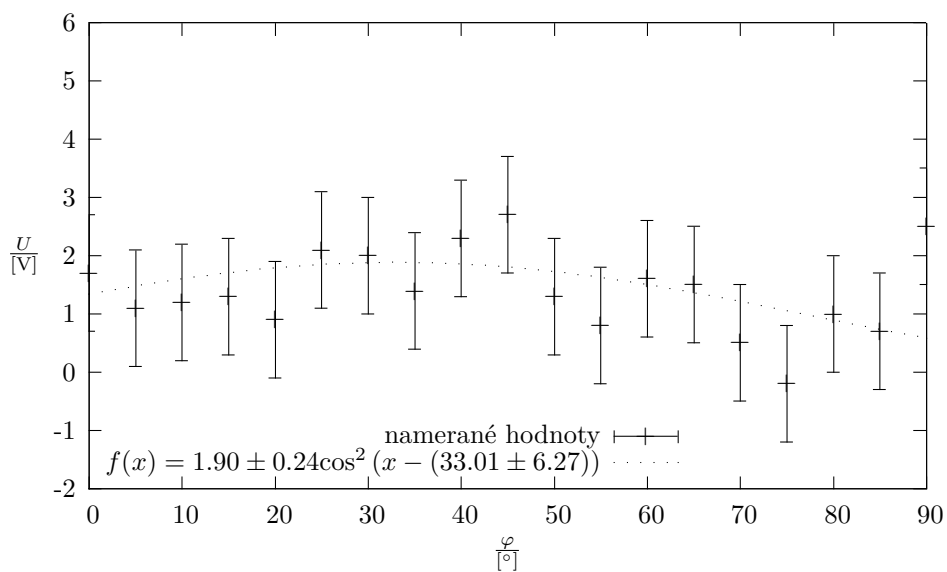
V tabuľke 1 je však chyba bez započítania tejto chyby a je tam zahrnutá len chyba meracieho prístroja. V tejto tabuľke zároveň vidíme, že hodnota $|P|$ pre ktorú by malo platiť $0 \leq |P| \leq 1 \text{ m}$ je väčšia ak 1, čo nasvedčuje zle nameraných hodnotám predovšetkým hodnoty U_3 .

5.2 Malusov zákon

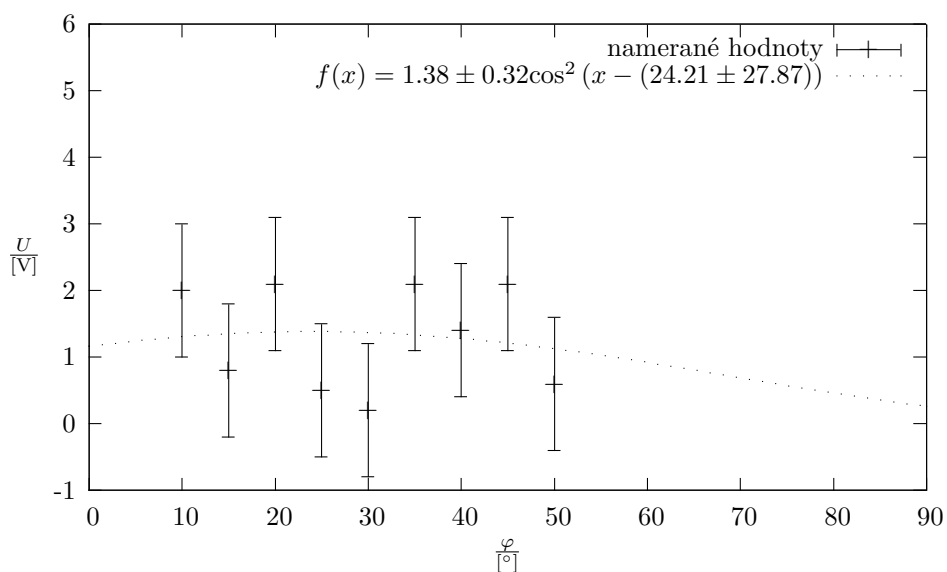
V grafe Obr. 1 vidíme, funkcia $\cos^2$ neodpovedá dobre nameranej závislosti. Dôvodov bude asi viac, v prvej rade to bude samotná dióda, ktorou sa merala intenzita, ktorá

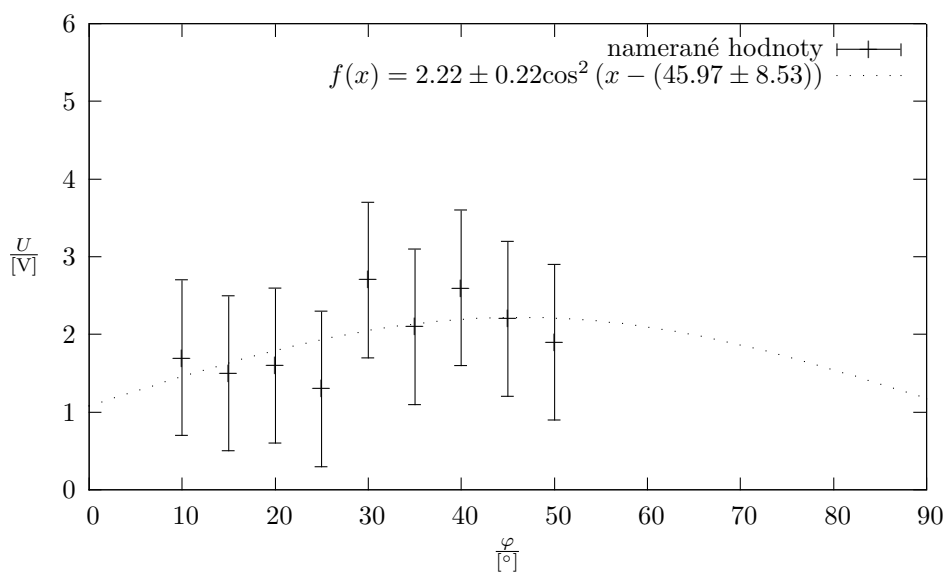
Obr. 1: Namerané hodnoty intenzity reprezentovanej napätím U na uhle otočenia analyzačného polarizačného filtra φ , preložená závislosť $f(\varphi) = (0.14 \pm 0.07) \cos^2(\varphi) + (0.034 \pm 0.005)$

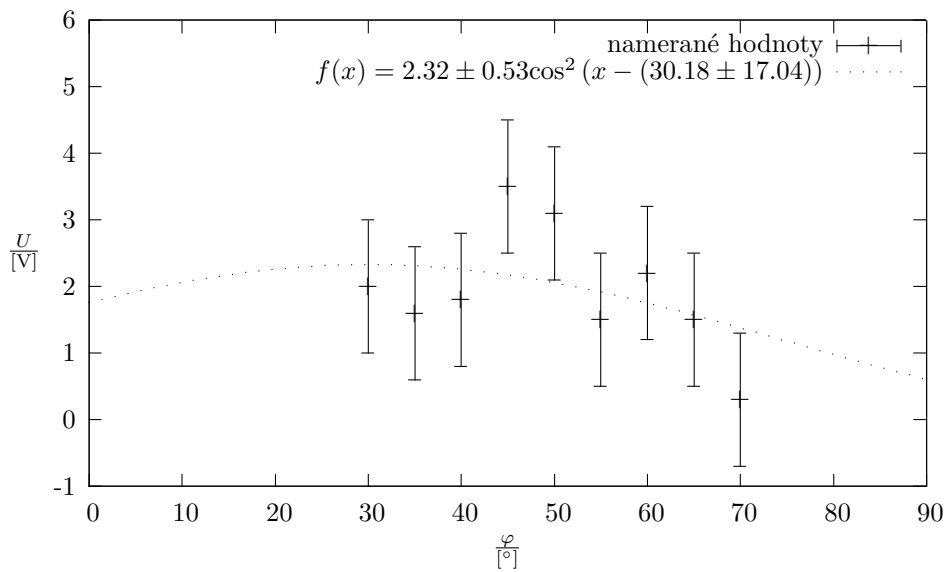
Obr. 2: Namerané hodnoty intezty reprentovanje napätim U na úhle otočenia polarizačného filtra φ pre modrý filter

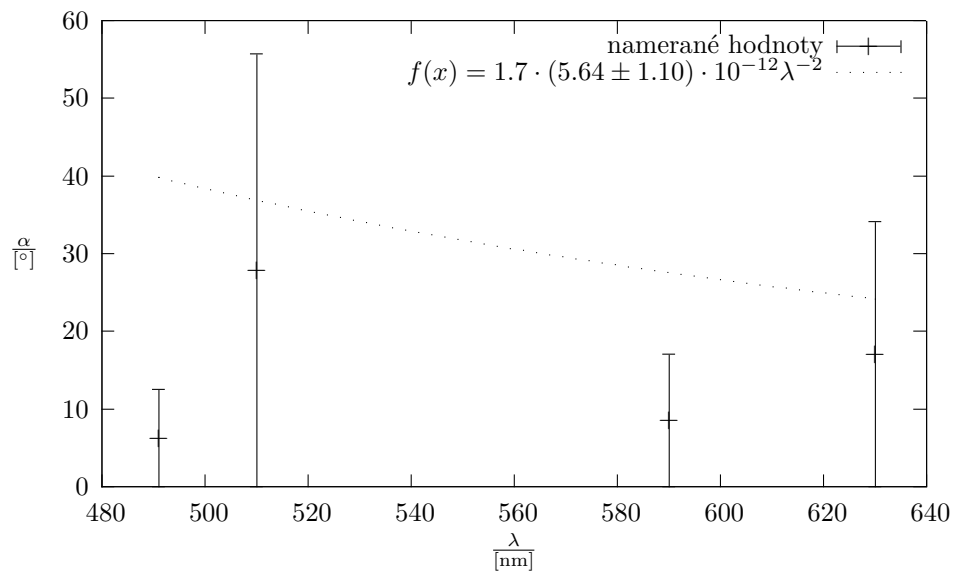
Obr. 3: Namerané hodnoty intezty reprezentovanje napätim U na úhle otočenia polarizačného filtra φ pre zelený filter

Obr. 4: Namerané hodnoty intezty reprezentovanje napätim U na úhle otočenia polarizačného filtra φ pre oranžový filter

Obr. 5: Namerané hodnoty intezity repretovanej napätim U na úhle otočenia polarizačného filtra φ pre červený filter

Obr. 6: Namerané hodnoty úhlu stočenia osi polarizácie α na vlnovej dĺžke svetla λ

bude mať pravdepodobne kalibračnú krivku intenzity k napätiu nelineárnu. Možnou ďalšou príčinou je nedokonalosť polarizačných filtrov, a vplyv okolitého žiarenia.

5.3 Optická aktivita kremeňa

V tomto meraní hrala najväčšiu úlohu chyba multimetru a premenlivosť meraného napätia. Táto nestálosť napätia spôsobila nemožnosť odčítavania je ho veľkú chybu $\Delta U = 1 \text{ mV}$, pričom stojí za pripomenutie, že hodnoty sa pohybovali v rádoch jednotiek mV. Aj napriek tomu sa podarilo získať nejaké hodnoty a zistiť mernú otáčavosť kremeňa.

6 Záver

Brewsterového uhla sa nám nepodarilo nájsť a overiť platnosť tohoto zákona.

Naše namerané hodnoty odpovedajú Malasovmu zákonu.

Merný otáčavý uhol kremeňa bol určený $A = (5,64 \pm 1,10) \cdot 10^{-9} \text{ }^\circ\text{m}$.

Reference

- [1] Polarizace světla [cit. 2.5.2017]Dostupné po přihlášení z Kurz: Fyzikální praktikum II:https://praktikum.fjfi.cvut.cz/pluginfile.php/422/mod_resource/content/7/Polariace_170223.pdf